

Проблеми прав людини взагалі та осіб з інвалідністю зокрема у міжнародному праві були предметом дослідження низки вчених, серед яких Л. Байда, М. Щербатюк, П. Таланчук, В. Андреев, К. Кольченко, М. Кравченко. Однак ми вважаємо за необхідне більш детально зупинитися на деяких аспектах дотримання прав і свобод осіб з інвалідністю під час збройних конфліктів.

Протягом останніх десятиріч у світі значно підвищилася увага до осіб, які мають стійкі вади здоров'я, осіб з інвалідністю. У 2006 році Організація ООН ухвалила основний документ, який визначає рівність прав і свобод осіб зазначеної категорії – Конвенцію про права осіб з інвалідністю. Тут визначено право цих осіб на доступне середовище, тобто усунення обмежень у просторі та суспільстві для комфортного життя та розвитку особистості. Як зазначила учасниця паралімпійських змагань з перегонів на візках Енн Афулі Страйк, «коли ти особа з інвалідністю, немає нічого більш приємного, ніж знати, що ваша інвалідність – не обмеження». В той же час, цього не можна сказати про осіб з інвалідністю, які вимушені перебувати і залишатися у місцях, де проводяться збройні сутички.

Слід звернути увагу на тому, що основною метою будь-якої особи, яка проживає на території проведення збройних міжнародних або внутрішньодержавних конфліктів, є збереження свого життя, життя своєї родини та майна, в тому числі й шляхом евакуації. Для осіб з інвалідністю і проживання на території проведення військових дій, і навіть евакуація можуть мати ускладнення. У першому випадку зазвичай виникають труднощі із отриманням вкрай необхідних медичних, соціальних послуг. У випадку із евакуацією, складності виникають у осіб з фізичними вадами (які для пересування користуються спеціальними приладами) та осіб з психо-інтелектуальними вадами та осіб з комплексними вадами (і фізичного, і психо-інтелектуального характеру).

Особливу увагу слід звернути на те, що у питанні захисту прав осіб з інвалідністю під час збройних конфліктів є категорії, які можуть піддаватися подвійній дискримінації, – це жінки, діти, особи похилого віку з інвалідністю, недієздатні особи або особи з обмеженою дієздатністю через психо-інтелектуальні або комплексні вади. Щодо цих осіб можуть бути застосовані дискримінаційні дії на підставі і гендерної приналежності, і віку, і можливості усвідомлювати свої дії та дії інших осіб.

Всесвітня програма дій стосовно людей з інвалідністю від 03 грудня 1982 року зазначає, що наслідки дефектів та інвалідності особливо серйозно відбивається на жінках. Зазначено, що у багатьох країнах жінки знаходяться у несприятливому соціальному, культурному та економічному становищі, що обмежує їх можливості у подоланні труднощів, пов'язаних з інвалідністю, і ще більше ускладнює їх участь у житті суспільства. Жінки та дівчата з інвалідністю, які за висновком спеціальних комісій ООН і так страждають від високого ризику сексуального насильства в мирний час, піддаються ще більшому ризику насильства внаслідок незахищеності у воєнний час. Цей фактор є таким, що значно ускладнює ситуацію під час збройного конфлікту.

Також ми хочемо зазначити, що у положеннях зазначеної Конвенції ООН йдеться про те, що держави-учасниці визнають факти множинної дискримінації жінок та дівчат з інвалідністю, у зв'язку з чим уживають заходів для забезпечення повного й рівного здійснення ними всіх прав людини й основоположних свобод. Також, відповідно до своїх зобов'язань за міжнародним правом, необхідно вживати усіх можливих заходів для забезпечення захисту й безпеки осіб з інвалідністю у ситуаціях ризику, зокрема в збройних конфліктах, надзвичайних гуманітарних ситуаціях та під час стихійних лих.

Тож, можна зробити висновок, що, не зважаючи на зусилля держав щодо сприяння у реалізації прав і свобод осіб з інвалідністю, є підстави вважати, що під час збройних конфліктів все ж недостатньо забезпечено на державному рівні можливість реалізувати низку прав даної категорії осіб. Зокрема, це право на безпеку, право на медичну допомогу, на отримання соціальних послуг тощо. Ми вважаємо, що, крім державних інституцій, сприяти в цьому можуть волонтерські рухи, які допомагають мирному населенню, яке потерпає від наслідків збройних конфліктів, що відбуваються на території певної держави.

Одержано 17.04.2018

УДК 351.74(477):341.231.14

Неля Сергіївна КВАЧ,

курсант групи Ф1-203 ХНУВС

Науковий керівник: професор кафедри конституційного і міжнародного права ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент Войціховський А. В.

ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Забезпечення законності, правопорядку, охорона прав, свобод і законних інтересів громадян – це предмет турботи держави, її органів, організацій, установ та посадових осіб. Надзвичайно важливого значення ці питання набувають для органів Національної поліції України.

Захист прав і свобод людини за законом, значимість принципу верховенства закону для такого захисту – ці фактори вказують на важливість професіоналізму в роботі правоохоронних органів, що означає ефективність і законність у їх діяльності. Для Національної поліції України, як правоохоронного органу, основними функціями є попередження та виявлення злочинів, підтримка публічного порядку, надання своєчасної допомоги людям, які потрапили в біду.

Ці функції є спільними для більшості поліцейських структур у Європі та в усьому світі. З огляду на специфіку діяльності поліції і для спрямування її в потрібному напрямку 17 грудня 1979 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла Кодекс поведінки осіб з підтримання правопорядку. Резолюція 34/169, згідно з якою було прийнято цей кодекс, включає в себе такий припис: «...Як і всі інші органи системи кримінального судочинства, кожний орган охорони порядку повинен представляти громадськість в цілому, нести перед нею відповідальність і бути їй підзвітним».

Органи поліції відіграють особливу роль у правозахисному механізмі, між нею і державою встановилися привілейовані відносини з тих причин, що поліція є необхідним інститутом для суспільства. Якщо держава зобов'язана стежити за тим, щоб права людини поважалися і дотримувалися, то на практиці до цієї діяльності часто залучаються правоохоронні органи.

Працівники органів поліції не є соціальними працівниками і соціальні права не входять у рамки їх компетенції та обов'язків, але вони постійно спілкуються з людьми різних верст населення і роблять свій внесок у підтримку безпеки для всіх громадян. Деякі підрозділи поліції регулярно зустрічаються з місцевою владою для обговорення соціальних проблем – такі зустрічі можна вважати як зразок внеску поліції в покращення життя суспільства.

Повноваженнями працівників поліції наділяє закон. Вони мають право застосовувати силу, носити зброю, заарештовувати й затримувати громадян, роботи обшуки та огляди транспортних засобів, приміщень та помешкань. Ці повноваження обмежені різною мірою. Деякі права людини обмежені для захисту інших прав чи для того, щоб допомогти поліції підтримувати публічний порядок або ж запобігати злочинам. Захист прав людини є функцією поліції, вимога поваги прав людини впливає на способи, якими поліція виконує всі свої функції. Для підтримки довіри між громадськістю і поліцією одним із ключових факторів є безпека.

Виходячи з міжнародних стандартів забезпечення прав і свобод людини, головними принципами в діяльності Національної поліції України слід вважати законність, недискримінацію, відповідність вимогам демократичного суспільства та гуманність. Вони не повинні вдаватися до корупційних діянь, а навпаки, протидіяти будь-яким діям такого роду та суворо карати за них.

Одержано 17.04.2018

УДК 341.645:341.231.14

Олег Олександрович КОМАРЕНКО,
курсант групи Ф2-105 ХНУВС

*Науковий керівник: викладач кафедри конституційного і міжнародного права
факультету № 4 ХНУВС Логвиненко Є. С.*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ДОДАТКОВА ГАРАНТІЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Європейський суд з прав людини – міжнародний судовий орган, який знаходиться в місті Страсбург (Франція). Його юрисдикція поширюється на держави-члени Ради Європи, що ратифікували Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. і включає всі питання, які стосуються тлумачення і застосування конвенції, включаючи міждержавні справи і скарги окремих осіб. Кількість суддів, з яких складається Суд, відповідає кількості держав-членів Ради Європи. На даний момент таких держав 47. Судді засідають у своїй особистій якості і не є представниками жодної держави. В опрацюванні заяв Суду допомагає секретаріат, котрий складається здебільшого з юристів (їх ще називають юридичними секретарями). Вони є незалежними від країни їх походження та не представляють ні заявників, ні держави.

Подані справи розглядаються в комітетах із 3 суддів, палатах із 7 суддів та Великій палаті із 17 суддів. Розгляд справ відбувається у відкритому засіданні, якщо у виняткових випадках не ухвалено іншого рішення. Суд може прийняти питання до розгляду лише після того, як було вичерпано всі національні засоби правового захисту, відповідно до загальнозвизнаних норм міжнародного права. Це означає, що особа перед тим, як подати офіційну скаргу до Суду, повинна використати всі доступні засоби захисту своїх прав (як адміністративні, так і судові), передбачені національним законодавством. До того ж справа може бути прийнята Судом до розгляду лише впродовж шести місяців від дати прийняття остаточного рішення.

Україна ратифікувала Конвенцію та протоколи до неї, які стали частиною нашого національного законодавства, й визнала юрисдикцію Суду. Найбільш поширені в нашій державі правопорушення, на які посилаються заявники, звертаючись до Суду це: вбивства, знищення громадян чи їх смерть у період затримання з різних причин (відмова в лікуванні чи його неправильність, тортури тощо); застосування чи погроза застосування щодо затриманих, арештованих та ув'язнених катувань, побиття, сексуального приниження тощо; неефективне розслідування скарг на катування; застосування примусової праці поза межами громадянських обов'язків чи військової служби; позбавлення свободи та особистої недоторканності; позбавлення гарантій захисту; затримання, арешт, ув'язнення понад терміни, передбачені законом чи судовим рішенням; бездоказове чи спровоковане затримання осіб як психічно хворих, алкоголіків, наркоманів тощо; невиконання судових рішень.

Упродовж 2015-2017 рр. кількість звернень громадян країн-членів Ради Європи зросла на 32 %. Кількість скарг українців за тривале невиконання або взагалі за невиконання рішень національних судів України склала 65 %. В середньому, від України надходить тисяча заяв на місяць. Проте, 95 % заяв визнаються неприйнятними, тобто в яких не визнано порушень.

У 2016 р. Європейський суд з прав людини ухвалив 39 рішень за скаргами проти України (для порівняння: у 2015 р. – 36, у 2014 р. – 40, у 2013 р. – 69, у 2012 р. – 71, у 2011 р. – 105).

За 2017 р. Суд отримав 80 тисяч заяв, при цьому загальна кількість заяв від України становила 18150 (майже 23 % від загальної кількості). З них 65 % стосуються невиконання рішень національних судів. Слід зазначити, що Суд розглядає лише двадцятку частину від усіх звернень.

Отже, з наведеного можна зробити висновок, що Україна як складова світової системи і член Ради Європи, повинна вирішити велику кількість проблем, з тим щоб викоринити зазначені вище правопорушення та вивести судову систему держави на рівень європейських стандартів.

Одержано 17.04.2018

